

Od kod pa naj bi dobila vlada ali postava vse potrebne podrobnosti? Predstoječa postava družega nič ne določuje, kakor to, da sme delavec tudi pri najložjem delu le toliko in toliko ur na dan delati, da se fizično ne ugonobi in da mu je mogoče skrbeti za svoje izobraževanje in za svojo družino. Ako manj dela, vladi nič mari. Pravijo sicer: drugi ljudje morajo tudi več časa na dan neprostoovoljno delati, na pr. pisarji, poslanci, kedar je kaka izvanredno dolga seja (veselost na levi). Iz tega sledi, da moramo tudi za nas zahtevati normalni delavnik, ne pa, da bi ga delavcem zanikali. Ne smemo strašiti s socializmom, sicer se res ne bo prav nič zgodilo. Progresija morala bi se tudi smatrati za socializem, ker je bil Robespierre njen največji prijatelj in vendar so danes povsod progresivni davki vpeljani. Vse to ima vlada in postavodajalna oblast v rokah. Nam ni potreba več, kakor da poznamo mejo, katere ne smemo prekoračiti.

Kar se tiče določitve najdaljšega delavnika, se popolnem strinjam z gospodom poslancem hebske trgovinske zbornice, ki pravi v svoji izvrstni knjigi „Angleško postavodajalstvo“ sledeče (bere): „Natančno poznanje angleškega postavodajalstva za tovarne naj bi odstranilo daleč na okoli razširjeno mržnjo proti postavni uravnavi delavnika in naj bi vlade in postavodajne korporacije sprevidеле, da blagohotno in zmerno delovanje od strani države na korist delavskega prebivalstva nikakor ne nosi v sebi socialne kalí, pač pa je sposobno, da obudi pri delavcih interes za ohranitev in obstanek današnjega družbinskega reda in zabrani socialni prevrat.“ In dalje: „Ravno tako je želeti, da bi se podjetniki ne odtegovali prepričanju, da okrajšanje dela, katero se ima iz zgolj človeškega čuta vpeljati, nikakor ne oškoduje neposredno njihovega interesa in da je mnogo bolj pametno, pripoznati zahtevo, od katere delavci po nobeni ceni ne bodo odstopili z lepo, kakor pa da bi jim jo delavci v razburjenih časih in dnevih nasilstva iz rok izpulili“ (str. 5—6).

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Noč pred sv. dnevom.

Maloruska povest.

Ruski spisal N. V. Gogolj, preložil L. Podgoriški.

(Dalje.)

Kako mrzko in zavistno je kovač gledal to veselje in kako je ta večer rotíl vse koledé, če prav je sam neizmerno rad koledoval.

„Hoj, Odarka!“ — vskliknila je krasotica vesela, ko je bila ozrla se v jedno izmed svojih prijateljic, — „ti imaš nove čizme, oh, kako so lepi in se zlatom prošiti! Dobro se imaš ti, Odarka, ti vsaj imaš koga, ki ti vse kupi; ali kedo bi meni podaril tako krasne čizme?“

„Nikar ne toži, draga moja Oksana!“ — vmesil se je kovač, — „jaz ti podarim takove čizme — da, kakoršnih ne nosi nobena plemčica.“

„Ali ti?!“ — začudila se je Oksana in oholo pogledala ga. „Rada bi znala, kde bi ti dobil čizme, da bi moji nogi nosili jih, razen če mi doneseš te, ki jih carina noseva!“

„Čujte, kaj zahteva!“ — vskliknile so in smijale se vse deve.

„Da!“ — govorila je krasotica ponosno dalje, — „bodite priče ve vse, če mi kovač Vakula donese čiz-

mice, katere nosi carica, to je moja beseda, pa bodem takoj njegova soproga.“

Deve so se seboj odpeljale vrtoglavo krasotico.

„Smejaj se — smejaj!“ — godrnjal je kovač, ko je odhajal tik za njimi. „Smejam se sam sebi! Mislim in premišljam, pa ne morem spomniti se, kde sem ostavil glavo. Nisem jej na brigi — nu, saj ni sama Oksana, kaj še, na tem svetu. Hvala Bogu, dosti zalih hčeri je in brezi nje v selu. A kaj je do Oksane?! — Nikdar ne bode dobra gospodinja: zna le izvrstno lišpati se. Ne, dosti je tega, čas je, da se zmodrim!“

Ali to trenutje, ko je kovač sklepal, da bode moder, pričaral mu je nekak hudoben duh Oksanino obličje pred oči, nasmijal se mu in opomnil je: „Prinesi, kovač, caričine čizme, pa bodem tvoja soproga!“ Vse je vrelo v njem, a na misli mu je bila le Oksana.

Tolpe kolednikov, dečki posebé, dekliči posebé, hitele so iz ulice v ulico — in popevale so in koledovale. Kovač pa ni videl in ni slišal teh zabav, ki je o drugih prilikah tako strastno veren bil jim.

Hudobec je v tem šalil se in dobro imel pri Solohi; poljubljal jej je roko in zminjal se tako, kakor ima navado sodski prisednik, kedar je pri popovni; sezal si je k srcu, vzdihal je in žugal jej, če ne ugoti njegovi strasti, da je pripravljen na vse: da bode v vodo skočil, dušo pa poslal narávnost v pekel. Soloha ni bila tako kruta; poleg tega je hudobec, kar je bilo znano, igral z nje vred pod tisto streho. Jako rada je imela roj čestilcev okrog sebe, zato je redko kedaj bila sama. Ali ta večer je bila odločila, da prebije brez vsakršnega tovarištva, zato ker je bil vse znamenitejše vaščane djak povabil na pojedino. Pa je drugače steklo se: stoprv razodel je bil hudobec svojo bol, užé je zunaj oglasil se tolsti starosta. Soloha je odhitela odpret vrata, čili hudobec pa je zlezel v eno praznih vreč.

Ko je bil starosta otresel sneg sè svoje obleke in iz Solohinih rok prejel merico vodke, povedal je, da ni šel k djaku, zato ne, ker je vstal metež; ker pa je v nje domu videl luč, zavil je k njej, da bi pod nje streho prebil večer.

Ni bil še starosta dopovedal, potrkal je nekdo na vrata, oglasil se je djak. „Skrij me — kamor koli“ — šepetnil je starosta — „nečem se zdaj niti z djakom“.

Soloha je dolgo časa premišljala, kam bi skrila tako tolstega gosta; naposled je odločila največo vrečo — polno oglja; izsula je oglje v kad, a neokretni starosta je z brkami, z glavo in s čopom vred zlezel v vrečo.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Postojine 7. junija. (Izv. dopis.) Neprijetno je ganila Postojnčane vest, da je sl. vodstvo južne železnice prestavilo v vsakem oziru vsega spoštovanja vrednega gospoda Fran Sterle-ta, načelnika postaje iz Postojine, v enakem dostojanstvu v Zalog pri Ljubljani. In zakaj? zato, ker mu vest ne dopušča, da bi se iznevénil načelom razvitku milega nam naroda blagodejnim ter se sprijaznil z njega napredku sovražnimi; vsaj tako govore, da so nekateri gospodje nasprotne stranke po vsem taktneza, vestnega gosp. Sterle-ta toliko časa z ne presvitlimi barvami slikali južne železnice predstojnikom, da so dosegli svrhu svojo — sebi sigurno v veselje, a v veliko nevoljo ogromne večine domoljubnih Postojnčanov, izlasti trgovcev.

Prijazen je bil gospod načelnik sè strankami in postrežljiv v službi, ne oziraje se na politično mišljenje

enega ali družega; s tem zadovoljen je moral biti, da tudi nolens, slehern ž njim.

In kod naroda sin je gosp. Sterle vzor pravega domoljuba. Svetinje, katere spoštuje ljudstvo slovensko in katere spoštovati moral bi vsak rodoljub, drage so bile njemu v meri dostojni. Vere ni imel le na jeziku, temveč živel je po njej dejanski; dolžnosti kristjana spolnoval je on, dasi bi izgovarjal se čestokrat lahko sè svojo službo. In na podlagi dejanskega, vérskega svojega prepričanja in življenja, plamtel je on ljubezni do napredka narodnega. On sicer ni bil agitator; ali vendar previdno, modro, vztrajno, pošteno njegovo postopanje pridobilo je marsikoga, da je izlasti v važnih momentih izpolnoval narodno svojo dolžnost.

S tem pridobil si je srca Postojinčanov, v prvi vrsti domoljubov, ki so priredili mu dne 3. julija „Valete“ v salonu „restavracije“ železniške. Prisotnih je bilo 25 gospodov, med drugimi tudi gospod okrajni glavar A. Globočnik. Izrekala se je tu gosp. Sterletu iskrena zahvala za vestno izpolnovanje njega službenih in domoljubnih dolžnosti ter prosilo, da božja previdnost ga skoro dovede na mesto, kjer bode zadovoljen s svojo osodo.

Pokojni prečastiti gospod kanonik Fran Kramar služboval je v Postojini kot župnik l. 1843.; kot župnik-dekan od l. 1844—1847. Zasluga njegova je, da se je sezidala nova župnijska hiša; on je sicer ni zidal, a postavil je temelj in preskrbel za-ujó načrt, katerega je izdelal tedanji okrožni inženir Lovrenc Hrasfield. — Smrt preč. gospoda kanonika oznanovalo nam je tridnevno zvonjenje opoludne in zvečer, kakor tudi o njega pogrebu v sredo dne 2. t. m. ob 5. uri popoldne. Bog mu daj večni mir!

Od sv. Vida nad Cerknico. (*Požar; zahvala; letina.*) 29. dne maja letos je posestniku Juriju Tavželjnu iz Čohovega pogorela hiša, hlev, kašča in še le postavljeni skedenj. V treh urah je bilo vse vpepeljeno. Ker je ogenj ponoči nastal, ni bilo mogoče družega oteti, kakor otroke in živino. To je bila še sreča, da ni bilo prav nič vetra, sicer bi bila gotovo vsa vas pogorela. Moški so šli hitro na drugih gospodarjev strehe in neprenehoma nanošeno vodo po slamnatih strehah polivali. Nek sosed ima svoja poslopja komaj dva sežnja od tega pogorelca, katerih se vsled velikega čuvanja, hvala Bogu, vendar ni ogenj prijel. Kako je ogenj nastal, se ne vé prav; nekaj se govori, ko bi bil nek ptuj krovce Pavel iz vrhniških Rovt na kak način zanetil, ki je svojega orodja iskal, in po požaru kar zginil ko kafa, ker pogorenega skednja še pokrtil ni. Dobro je še posebno, da je bil nesrečni pogorelec saj za nekoliko zavarovan, ter od „Slavijske“ prejel do 350 gold., ki bo vsaj za delavce imel, toraj se zavarovalnici „Slaviji“ prav lepo zahvali in vsem posestnikom ta zavod posebno gorko priporočuje. Ravno pred enim letom je v tej vasi tudi eno poslopje pogorelo, ki pa ni bilo zavarovano, zato pa tudi še dozdej dodelano ni. Letina bo letos po hribih zopet le bolj slaba. Sena se malo nakosi, krompir je zelo redek, ki so koščeki od velike moče pognjili in zvodeneli; potem je pa še slana in kake dvakrat toča sadju in raznim poljskim pridelkom precej škode naredila. — Gojzde bi bilo treba varovati, a zaradi slabe letine bo treba le v njih živeža si iskati. — V hribih je uže tako slabo in težavno, ker ni nobenega zaslužka, potem pa še slabe letine, je pa dosti nadlog. Bog nam pomози!

Fr. Kl.

Izpod Nanosa 25. junija. — V „Novicah“ je bilo brati, da so v Razdrtem odločni narodnjaki, ali poštni pečat vedno nosi „Präwald“. Več oči več vidi. O odločnih narodnjakih se ne more v obče govoriti; danes tako, jutri drugače, kakor komu kaže. Po naključji

pridem na razdrško pokopališče in pregledujem mrtvaške spominke. — Blizo vhoda naletim na spominski kamen iz preteklega stoletja!! O kaj še? Iz začetka ali vsaj srede 19. stoletja? O kaj še! Ampak iz leta 1883.: „A. D. geboren — — gestorben — Juni 1883!“ Kdor ne verjame, naj gre pogledat, če ga pot mimo pelje. — 9. dne t. m. so bile tukaj volitve župana in svetovalcev za hrenoviško županijo. Vkljub vsemu nasprotju je bil z večino glasov izvoljen dosedanji župan Lenasi Anton, njegov nasprotni kandidat Matevž Premrl je dobil tri glasove manj.

Iz Ljubljane. (*Gosp. deželni predsednik bar. Winkler*) podal se je začetkom minulega tedna na odpust za nekaj časa v Logatec. Čujemo, da hoče gospod predsednik ta čas porabiti v izdelovanje načrtov nekaterih postav za prihodnje zasedanje deželnega zbora kranjskega.

— (*Delavskega podpornega in bralnega društva v Gorici odbor*) preklical je prav v zadnjem trenutku slovesnost blagoslovljenja društvene zastave, katera je bila napovedana za minulo nedeljo. — Kakor beremo, ščuvali so tamošnji lahoni in nemškutarji prebivalstvo toliko časa zoper nameravano svečanost, da je tamošnja politična oblast, posebno po demonstrativnem sklepu goriškega mestnega zbora, skoraj do čistega preklicala prej brezpogojno dano privoljenje. — Ta dogodba se zelo čudno prilega k načelom, katera v besedah, pa tudi dejansko drugim narodom nasproti — proglašajo sedanja vlada. — Le Slovenec bi tedaj na Primorskem ne smel kazati, da je tam njegova domovina! — Blizo tako, kakor zdaj v Gorici, godilo se je pred par leti pri enaki svečanosti v Trstu. — Čudili smo se takrat marsičemu, danes pa bi se še bolj čudili merodajnim vladinim krogom, ako bi res trpeli, da se — tudi ob času nevarnosti domovini in cesarju zvesti Slovenci na Primorskem — neoporečno smejo na steno pritiskati. — Po vsem odobrujemo ravnanje društvenega odbora, da je zavrgel pogoje, ki bi mogli neomadeževano zastavo zvestih in zavestnih Slovencev le sramotiti.

Dogodba ta postala je politično imenitna za Slovence. Upamo, da bode končno tudi Taafejevi vladi nekaj več ležeče na navdušeni zvestobi in neomejeni požrtvovalnosti Slovencev, kakor na osebi tržaškega namestnika.

— (*Vreme.*) Minulo nedeljo nastala je v bližini Ljubljane huda ura s hudo nevihto, v nekaterih krajih tudi s točo, drugim krajem došel je ob tistem času lep miren dež. — Včeraj zjutraj ponovila se je zopet nevihta, sicer pa je vreme lepo gorko in polju zelo ugodno.

— (*Močvirski odbor*) zboruje dne 12. t. m. ob 9. uri zjutraj v dvoranici c. k. kmetijske družbe; na dnevnem redu so: 1. Naznanila predsednikova, 2. predlogi posamesnih odbornikov.

— (*Spominek na vlansko cesarjevo navzočnost v Udmatu*) razkril se bode slovesno prihodnjo nedeljo ob 4. popoldne. — Gospod župan Martin Bavdek dal je namreč v svojo hišo v Udmatu vzdati lepo izdelano ploščo v spomin veselega dogodka, ko je pred letom dobil priliko, tam pozdraviti presvitlega cesarja. Slovesnosti vdeležijo se „Sokol“, čitalnica ljubljanska in bizoviška; slavnostni govor pa bode govoril gosp. Mahkot, c. kr. okrajni glavar ljubljanske okolice. Vabljeni so k slovesnosti vsi, kateri se zanimajo za-njo.

— (*Presvitli cesar*) nakazali so mlinarju A. v. beljnu z Dvorja, kateremu je huda nevihta prizadela veliko škodo, 200 gold.

— (*Odkritje Amerike*), podučno-zabavna knjiga v treh delih obsegajoča 162, 142 in 134 strani, predelal H. Majar, dala je na svitlo in založila Kleinmajerjeva tiskarna v Ljubljani. Dobro došla!

— (*Seja glavnega odbora c. k. kmetijske družbe*) je bila v nedeljo 6. t. m. Natančneje poročilo je med gospodarskimi stvarmi.

— (*Birmanje v Ljubljani*) ne bode 13. dne t. m., ampak drugo nedeljo dne 20. t. m., ker je škof tržaški dr. Glavina nekoliko obolel. — To je tudi vzrok, da je posvečevanje tukajšnjih novomašnikov odloženo za par dni. — Vsa daljna škofovska opravila pa upamo, da bode opravljal uže novo imenovani škof ljubljanski dr. Misia.

— (*„Narodne biblijoteke“ Krajčeve*) došel nam je snopič 11., ki prinaša povest: „Za kruhom“, in snopič 12., obsegajoč „Črtice iz življenja na kmetih“ iz spisov Andrejčkovega Jožeta. Cena je snopičem po 15 kr.

— (*Pri c. kr. vojaškem oskrbovalnem založišči v Ljubljani*) se bode dne 11. julija t. l. na javne ponudbe oddajalo oskrbovanje s senom, slamo in z drvmi, in sicer za postaji Ljubljana in Rudolfovo za čas od 1. septembra 1884. do 31. avgusta 1885., in za postajo Toplice za čas od 1. junija 1885. do 31. avgusta 1885. leta. — Natančneje se izvé pri trgovinski in obrtni zbornici v Ljubljani.

— (*Odbor „Slovenske Matice“*) zboruje v ponedeljek 14. julija ob 6. uri popoldne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika o LXIII. odborovi seji. 2. Naznanilo prvosedstva. 3. Poročilo tajništva. 4. Podrobno pretresovanje prenenjenih pravil in opravljenega reda. 5. Poročilo gospodarskega odseka. 6. Posamezni nasveti.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Nedeljo večer odpeljala sta se cesar in cesarjevič v Ptuj, kamor sta v ponedeljek zjutraj ob 6. uri dospela. — Volitve za deželni zbor niže-avstrijski so dokončane in povsod se je judovsko-levičarska stranka prepričala, da ji nasprotniki naraščajo bodisi v velike manjšine ali celó v večine. V kmetijskih občinah priborili so si konservativci dva sedeža, žalibog, zgubili so tudi enega, pa ne na levičarje, temveč na prostega kmetijskega poslanca protikandidata Rufovega. Izvoljen pa je bil izmed konservativne stranke na novo odličen iz Bavarskega došli časnikar monsignor Knab, kateri si je uže dosedaj pridobil velike zasluge za konservativno stranko avstrijsko in je izrekoma zeló uspešno deloval zoper judovske liberalce na Nižeavstrijskem, spodrinil je v okraju Amstetten, starega in zeló močnega levičarskega poslanca grofa Kilmansega. Enako propadel je tudi v „kmetijskih“ predmestjih dunajskih Fünfhaus in Sechshaus kandidat levičarjev proti neodvisnemu meščanu. V mestih in trgih obdržali so levičarji sicer še svoje sedeže, toda število njim nasprotnih glasov se je zeló pomenljivo pomnožilo, izrekoma v nekaterih volilnih okrajih dunajskih Leopoldstadt, Landstrasse, Mariahilf bile so uže dejanske volilne bitve zeló podobne onim na Ogerskem. — V vélikem posestvu se ve da tudi ni dvomiti, da tudi še zmagajo zdaj levičarji, ker mnogo tamošnjih grajščakov je judov ali pa so v pesteh judovskih časnikov.

— Imenovanje dr. Misie za ljubljanskega knezoškofa je uradno proglašeno.

Moravska. — Tudi volitve za moravski deželni zbor so dokončane, in kakor v kmetijskih občinah, tako je narodno-česka stranka sijajno zmagala tudi v mestih in trgih in si v tej skupini priborila 12 sedežev. Drugače je bilo pri volitvi tamošnjega velikega

posestva. V tem oddelku odločuje malo število omahljivih grajščakov, kateri se z enim očesom sladkajo vladi in zarad te deloma česki-narodni stranki z drugim očesom pa levičarskim kolovodjem Chlumecky-u in dr. Sturm. In ker je bila tudi pri teh volitvah vlada prav zeló popustljiva, Chlumecky in Sturm pa sta zvita, kakor kozji rog, sklenila je stranka omahljivih velikih posestnikov z levičarskimi tako poravnava, da je s tem česko-narodna stranka prodana. Omahljivci sprejeli so namreč namesto 8 lastnih omahljivih kandidatov samo 5 takih, 3 pa odločne levičarje in v tem je razmera glasov po vsem predrugačena in tako bode sedaj narodna česka stranka v deželnem zboru imela samo 47 glasov, levičarji pa 52 in s tem ostanejo nade moravskih narodnjakov, da se jim vsaj v deželi pripravijo enkrat dolgo-trajne krivice zoper ogromno večino tamošnjega prebivalstva prazne sanje.

O osebi deželnega glavarja za Moravsko se čuje iz dobro podučenih dunajskih krogov, da je imenovanje grofa Fel. Vetter-a za to mesto uže gotovo.

Pulj praznuje skupno z vojnim brodom navzočnost cesarja in cesarjeviča z velikimi slovesnostimi. Bivališče cesarjevo je sicer njegov brod „Miramare“ in zato se mesto in meščanstvo uradno ne vdeležuje cesarjevega sprejema, temveč značaj slovesnosti je vojaški. Jutri bode, kakor smo uže omenili, cesar uže zopet v Išlo, cesarjevič pa v Celovcu, kjer je slovesnost o novozidanem muzeji, imenovanem po cesarjeviču.

Ogerska. — Po dokončanih vseh volitvah v državni zbor ima ministerska stranka 234, zmirno-nasprotna 60, neodvisna 77, protijudovska 17, narodna 16 poslancev, 9 pa jih ne pripada k nobeni stranki.

Srbska. — Ministri so se uže vrnili z Niša v Beligrad. Ministru Garašaninu podeljen je red sv. Štefana.

Nemška. — Tukajšnja vlada odposlala je kot izvedenca zarad kolere svojega strokovnjaka dr. Koch-a na Francosko, in ta se je v Toulon-u in Marseillu prepričal, da je tam nastala bolezen prava azijska kolera in v razgovoru z nekim časnikarjem izrekel je svoje prepričanje, da je bolezen na brodu prenešana iz Azije, in pa, da se bode po njegovi misli kolera tudi letos po Evropi razširila tako, kakor leta 1865.

Francoska. — Zarad Tonkinskega miroloma odgovorila je Kitajska Francoski, da je bil znan napad Francoske vojske po Kitajski po vsem v smislu tamošnje vlade, ker ona mirovne pogodbe pred dokončanimi nadrobnimi dogovori še ne smatra za po vsem veljavne. — Vsled tega dogovora zahtevala je Francoska, da ji v treh dneh dá popolnega zadostjenja, sicer si ga bode iskala sama. Vse kaže, da Kitajska ne bode odjenjala in tako se prične iz novega zdaj zarad kolere v Tulonu in Marseillu dvakrat neprijetna vojska. Ministerski svet Francoski je baje sklenil, od Kitajske zahtevati vojne odškodnine in ako je ne plača, takoj zasesti primerni del kitajske dežele. — Kolera se širi; zadnje dni umiralo jih je po 15 do 20 na dan, in to enako v Tulonu in Marseillu.

Žitna cena

v Ljubljani 2. julija 1884.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 96 kr. — banaške 8 gold. 62 kr. — turšice 5 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 73 kr. — rži 5 gold. 85 kr. — ječmena 5 gold. 20 kr. — prosa 6 gold. 50 kr. — ajde 5 gold. 85 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.